

Šifra kandidata:

Državni izpitni center

PREDMATURITETNI PREIZKUS

SLOVENŠČINA

≡ Izpitna pola 1 ≡

Šolski esej (najmanj 600 besed)

Torek, 3. marec 2026 / 120 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki:

Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik.

Priloga z izhodiščnim besedilom za razlagalni/interpretativni esej in konceptna lista so na perforiranih listih, ki jih kandidat pazljivo iztrga.

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati naloge, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani).

Izpitna pola vsebuje navodila za razpravljalni in razlagalni/interpretativni esej. Eseg naj obsega najmanj 600 besed. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 50.

V preglednici zaznamujte izbrani esej z "x".

1.	2.

Pišite v izpitno polo z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom v za to predvideni prostor **znotraj okvirja**. Pišite čitljivo in skladno s pravopisnimi pravili, vendar ne samo z velikimi tiskanimi črkami. Če se zmotite, napačno besedo ali poved prečrtajte in jo zapišite na novo. Nečitljiv esej bo ocenjen z 0 točkami. Osnutek eseja pišite na konceptna lista. Osnutek se pri ocenjevanju ne upošteva.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 20 strani, od tega 1 prazno.

Konceptni list

Empty rectangular box for writing.

Konceptni list

Empty rectangular box for writing.

Priloga k izpitni poli 1 (M260-103-1-1)**Ivan Cankar: Na klancu (odlomka)**

Ivan Cankar: Na klancu. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2025. 72–73 in 130–131.

(1. odlomek)

Slonela sta ob plotu, čisto v senci, časih je zašuštelo nad njima in par velih listov je padlo nanju. Govoril je skoro šepetaje, kakor da bi se bal, da bi je ne razžalil z glasno besedo. Zdelo se mu je zelo majhna, otroška, sočutja vredna, vsa drugačna kakor dekleta, ki je govoril z njimi v trgu; nikoli ni zatrepetala prešernost na njenih ustnicah, nikoli ni bilo nezaupnosti v njenih očeh – ni ji prišlo na misel, da bi mogle biti njegove besede zlagane in zato se mu je smilila in žal mu je bilo, če je izpregovoril besedo, ki je ni čutil v srcu.

»Boš videla, Francka, kako lepo življenje si bova napravila, kadar boš ženka moja. Dela imamo veliko, nič skrbi ne bova imela. In lepo te bom oblekel, da ne boš hodila kakor kakšna dekla ... Veš, Francka, in tukaj ne bova ostala; predolgočasno je tukaj in ljudje so taki. V Ljubljano pojdeva, boš videla, tam bo vse drugače. Kdor ima kaj korajže, gre stran, tukaj ni nič. Ali še dalje, Francka, morda v Ameriko, tam je življenje vse drugačno, ljudje so drugačni, tam so vsi gospodje, vsak je gospod, kdor kaj zna in premore – ne bi me gledali zaničljivo, ker sem krojač, kakor tukaj le kakšen pisarček, ki nima toliko v glavi kakor jaz v mezincu ... Vse bo drugače, kadar boš moja žena, Francka ... Klobuk boš nosila in ...«

Kakor je govoril, so mu prihajale sproti najlepše sanje, sam se je opajal z njimi, vesel jih je bil in verjel je vanje. Velik, svetel svet se je odpiral pred njim in bilo mu je, kakor da mu ga je odprla plašna, otroška Francka, ki je stala poleg njega in poslušala z velikimi, zamišljenimi očmi. Tudi njej se je odpiral velik in čudovit svet – čisto novo življenje se je razgrnilo pred njo in lica so ji gorela, srce se je širilo od sladkosti ... Ko sta se poslovila, jo je poljubil na ustnice in Francka se ni umaknila.

Šel je proti dolini in hipoma se je domislil svojih besed. Postal je in gledal proti postaji; spodaj je dremalo okno, kjer je pisal uradnik, a kmalu se je zasvetilo tudi, pri oknu se je prikazala svetloba, medlela je in izginila ter se prikazala pri drugem oknu; Francka je bila prižgala svetilko ter jo nesla iz sobe v kuhinjo.

Obšlo ga je kakor sočutje, vesel je bil svojih besed in zamahnil je z roko v pozdrav ...

(2. odlomek)

Lepo je bilo zunaj, sonce je že vzhajalo in strehe so se svetile v trgu. Francka je nosila kovček; govorila sta spotoma malo. Njegov obraz je bil zamišljen, gledal je nemirno – ob poslednji uri se mu je zdramila v srcu tiha bojazen; zdaj, ko je izvršil, o čemer je sanjal tako sladko, se je prestrašil in obšlo ga je, da bi se vrnil. Francka se je bala, da bi ne zajokala, zato si ni upala izpregovoriti. Tako sta stopala molče po klancu, nato po ozki stezi ob holmu proti železnični postaji, ki se je svetila od daleč.

Zgodaj je še bilo, ko sta dospela; sedla sta na klop pod košati kostanj, ki je bil že skoro ves v cvetju.

»Ali moraš, Tone?«

»Moram!« je odgovoril Mihov tako tiho, da bi bil vstal in se vrnil z njo, če bi ga bila prijela za roko.

Kostanj je zašumel in velik dišeč cvet je padel mednju na klop; oba sta čutila, kako je bilo nekdaj, in nista mogla govoriti.

Zazvonilo je, v daljavi je zažvižgal vlak. Mihov se je zdrznil in je vstal. Peron je bil skoro prazen, par ljudi je čakalo voza, ki je že prihajal tam izza ovinka.

»Pa zbogom, Tone!« je zaječala Francka in mu je dala roko.

On je gledal topo, obraz mu je bil ves siv in upal.

OBRNITE LIST.

»Zbogom, Francka!« je odgovoril in je hotel dostaviti: »Za otroke skrbi!« toda zgrabilo ga je za grlo, ozrl se je komaj nanjo, šel je proti vozu in opotekel se je ob kovčku, ki se mu je bil zadel ob koleno ... Zažvižgalo je in voz se je pričel pomikati dalje.

Francka je tekla po peronu, do žive ograje in ob ograji po nasutem kamenju. Bled obraz je pogledal skozi okno, vlak se je skril za ovinkom, samo še siv oblak se je valil nad tirom, spenjal se ter se izgubljal ... Francka je postala ob ograji, zakrila si je obraz v predpasnik in je zajokala.

Tako je šel in se je izgubil in ni ga videla nikoli več.

1. RAZPRAVLJALNI ESEJ

SPOMENIK MATERI?

Solze so ji prišle v oči in zazdihnila je globoko ... Časih, kadar jo je mati tepla in kadar je zakričala nad njo, ker je bila trudna in je sedla na skrinjo, bi zavpila in zajokala od žalosti.

(Ivan Cankar: *Na klancu*)

Ko so se zaprle duri, je sedel k postelji, prijel je materino roko in se je naslonil s čelom nanjo. Mati je vzdignila levico, hotela je pogladiti sinu razmršene lase, ali roka je bila preslaba in je omahnila na odejo.

»Tako dolgo te ni bilo, Lojze!«

(Ivan Cankar: *Na klancu*)

Na podlagi celotnega romana predstavite materi, ki sta omenjeni v odlomkih, in pri tem pojasnite njuno spreminjanje. Opredelite se do njenega odnosa do otrok. Primerjajte upodobitev matere v Cankarjevem romanu z upodobitvijo matere v katerem koli književnem besedilu drugega avtorja, obravnavanem pri pouku slovenščine. Pojasnite, kako je na razlike v upodobitvi matere vplivalo književno obdobje, v katerem sta besedili nastali. Ovrednotite prepričljivost Cankarjeve upodobitve materinstva za sodobnega mladega bralca.

Pazite na jezik, zgradbo in slog svojega pisanja.
Esej naj obsega najmanj 600 besed.

2. RAZLAGALNI/INTERPRETATIVNI ESEJ

Ivan Cankar: *Na klancu* (odlomka)

Ivan Cankar: *Na klancu*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2025. 72–73 in 130–131.

Umestite oba odlomka v celoten roman, tako da predstavite tudi okoliščine, v katerih se odvija dogajanje v odlomkih. Presodite, ali sta kraj in čas dogajanja v odlomkih sporočilno pomembna. Pojasnite, kako ste doživeli Francko in Toneta v odlomkih, in razložite, kako se kaže sprememba v njunem medsebojnem odnosu. Primerjajte zadnja dva odstavka prvega odlomka z zadnjima dvema odstavkoma drugega in pri tem upoštevajte tako vsebino kot slog.

Pazite na jezik, zgradbo in slog svojega pisanja.
Esej naj obsega najmanj 600 besed.

